

Harens Old Goud

Bij de tijd over
Haren, Glimmen, Onnen en Noordlaren

Harens
Historische Kring
Old Goud

Harens Historische Kring Old Go

Oprichtingsjaar	2010
Doelstelling	Het bevorderen van de belangstelling voor en het bundelen en publiceren van kennis over de geschiedenis van de gemeente Haren
Activiteiten	Lezingen, Excursies, Rubriek in Haren de Krant en Rubriek op Radio Haren FM, presentatie en promotie op markten en andere evenementen
Werkgroepen	Oude verhalen, contactpersoon: Trijnie Brunt Digitaal fotoarchief, contactpersoon: Dick Schaap Open Monumentendag, contactpersoon: Jaap Vrieling
Bezoekerscentrum/ Archief	Oude Brinkweg 12a, Haren (boven de judoschool), elke donderdag geopend van 14 tot 15 uur. In juli en augustus gesloten
Samenwerking	Old Go is lid van de Culturele Raad van Haren. Verder werkt ze samen met de Harens Historische Commissie, Stichting Klooster Yesse en Stichting Gedeelde Verhalen (o.a. zwembadverhalen)
Bestuur	Voorzitter: Ali Bakker 050-5340834 Secretaris: Annet Boekel 050-5014671 Penningmeester: Henk Bazuin 0598-395504 Bestuurslid: Jaap Vrieling 050-8500080 Bestuurslid: Henk Abbring 050-5348160
Postadres	Duinweg 18, 9479 TM, Noordlaren
Email	info@oldgo.nl
Website	www.oldgo.nl Webmaster: Dick Schaap Email: webmaster@oldgo.nl
Lidmaatschap	Opgave lidmaatschap via www.oldgo.nl Individueel lidmaatschap: € 15,- Gezin: € 25,- per jaar Het lidmaatschap kan op elk moment ingaan en is geldig voor het lopende jaar Opzeggingen moeten vóór 1 december worden gemeld
Bankrekening	NL 86 RABO 0157 0712 86 t.n.v. Harens Historische Kring Old Go

Colofon

Harens Old Goud is een uitgave van de Harens Historische Kring Old Go en verschijnt 3x per jaar in april, september en december.

Redactie: Henk Bazuin, Trijnie Brunt,
Dick van Nieulande, Maria Staal en Roelof van Wijk
Email: redactie@oldgo.nl

Opmaak en druk: Drukkerij G. van Ark, Haren

Losse nummers,
€ 3,- per stuk

Copyright © Harens Historische Kring Old Go

De redactie behoudt zich het recht voor artikelen aan te passen

Overname van (gedeelten) van artikelen en/of afbeeldingen is slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van de redactie

Inhoudsopgave

Old Go-tje	3
Informatie van de ledenadministrateur	3
Kerstgroet	3
Het Biologisch Centrum	4
Het wapen van Haren	6
Uit de krant van toen	6
Verdwenen winkels aan de Meerweg	7
Het verhaal van Arendina Alberthe Bernarda (Addie) Glauvé - Bakker	8
De Gockinga's van buitenhuis de Mickelhorst	10
Dag van de Groninger Geschiedenis	12
Professor H.C. van Hall	14
Twee verenigingsbladen per jaar	15
Een raadsel in Glimmen	16
Boekbespreking	17
Vraag & Antwoord	18
Afscheid Dick Schaap, Werkgroep Oude Verhalen	18
Uit ons fotoarchief	19

Old Go-tje

De afgelopen maanden waren hectisch voor Old Go. Monumentendag, Wijkacademie Oosterhaar, Dag van de Groninger Geschiedenis. Daarbij moesten ook de gewone verenigings- en bestuursactiviteiten doorgaan. Er werd veel gevraagd van de vrijwilligers, die Old Go vorm geven en uitvoeren. Over de Monumentendag is in het vorige nummer geschreven en deze dag was een groot succes.

Onze samenwerking met de Wijkacademie Oosterhaar is van start gegaan. De wijkacademie is een initiatief van het buurtcentrum De Mellenshorst. Voor en door bewoners van Oosterhaar worden leuke en nuttige activiteiten georganiseerd. Zo zijn er een tweetal lezingen en een excursie gegeven door Old Go. Met een zeer goede opkomst.

De eerste lezing, die ik zelf gaf, ging over de Hottingerkaart. Deze kaart van 1792 geeft een prachtig beeld van de structuur van de gemeente Haren. Ik kan daar uren op studeren en steeds nieuwe dingen ontdekken.

Henk Bazuin gaf een lezing over de boerderijen die rondom de Mellensteeg stonden en over het oude gebied van het landgoed de Mikkelhorst. De excursie ging ook door dit gebied. Er is niets interessanter dan met een groep liefhebbers de oude sporen van het landgoed de Mikkelhorst terug vinden in het huidige landschap.

De Dag van de Groninger Geschiedenis was het volgende hoogtepunt. Wij stonden er met onze kraam en er werden contacten gelegd en veel informatie uitgewisseld.

Zo hoorde ik van een mevrouw uit Haren een mogelijke verklaring van de oude benaming van de Meerweg, nl. Koffiediksteeg. Zij had van haar moeder gehoord dat er vroeger een sloot liep langs de Meerweg. Er was nog geen riolering en er werd van alles in de sloot gegooid. Ook koffiedik, vandaar de naam Koffiediksteeg. Toch weer prozaïscher dan ik dacht.

Er ligt weer een mooi nummer voor u met echt Harens Old Goud. Onze redactie heeft er hard aan gewerkt. Heel veel dank aan alle vrijwilligers van onze vereniging. Het is echt geweldig wat er steeds tot stand wordt gebracht.

Ali Bakker

Voorzitter Old Go

Informatie van de ledenadministrateur

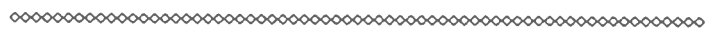
Op 20 oktober j.l. werd de 815e Zuidlaardermarkt gehouden. Er kwamen ongeveer 1500 paarden en 150.000 bezoekers naar het Drentse dorp. Een historisch moment voor de paardenhandel en in het bijzonder voor de plaats Zuidlaren. Ik wil hiermee aangeven dat als je maar lang genoeg volhoudt, je vanzelf in de hoge cijfers terecht komt.

Old Go bestaat bijna zes jaar en heeft nu 210 leden, een groeiende vereniging. Vorig jaar noemde ik een aantal van 177 en sprak de hoop uit dit jaar boven de 200 uit te komen. Dat is gelukt dank zij een groei van 33 personen. Hierbij moet in acht worden genomen dat om diverse redenen 11 personen zijn uitgeschreven als lid. De teller had dus op 221 kunnen staan.

Het is een utopie te veronderstellen dat als Old Go 815 jaar bestaat er 150.000 personen lid zijn. Toch is het af en toe verleidelijk te dromen van grote getallen.

Ik wens u prettige feestdagen.

Henk Bazuin

Kerstgroet

*Het bestuur van Old Go
en de redactie van Harens
Old Goud wenst iedereen
prettige kerstdagen en een
gezellige jaarwisseling.*

Natuurlijk wensen wij u allen ook een vroespoodig nieuwjaar, waarbij een goede gezondheid bovenaan staat, direct gevolgd door een goed gevoel over onze veiligheid in deze soms wel erg woelige en onrustige wereld.

Wij wensen dat het Old Go goed blijft gaan en dat het verenigingsblad Harens Old Goud een graag gelezen blad mag blijven.

Het Biologisch Centrum

Al sinds 1953 ligt aan de Kerklaan in Haren een gebouwencomplex: verscholen achter het groen. Destijds gebouwd als Biologisch Centrum, nu een multicultureel 'kunstenaarsdorp' dat wacht op een nieuwe bestemming. Dit artikel kwam tot stand in samenwerking met Gerrit J. Hartman, in die tijd directeur van het Biologisch Centrum van de Rijksuniversiteit Groningen

Door Lineke van Geest

Een geheimzinnig stukje Haren

Ondanks de regelmatig terugkerende open dagen van het Biologisch Centrum was voor veel Harenaars het door een hek omgeven terrein met slagboom bij de oprit aan de Kerklaan een mysterieus gebied. De hoge bomen benamen het zicht op een enorm gebouwencomplex. Drie strakke vierkante torens waren ietwat dreigend nog net tussen de bomen zichtbaar.

Verboden toegang voor onbevoegden. Wat speelde zich daar allemaal af?

Terug in de tijd

In 1917 kocht de Groningse Universiteit buitenplaats de Wolf met huis en omliggend terrein van 17,5 ha. dat zich uitstrekte van de Rijksstraatweg tot aan de Kerklaan. Het Botanisch Laboratorium met de Hortus Botanicus in de Grote Rozenstraat in Groningen was te klein geworden. Prof. Schoute, Etsko Laarman en vele anderen gaven hun beste krachten om dit buiten tot een interessant onderzoeksterrein te maken met verschillende biotopen.

In 1946 werd etholoog Prof. Dr. G. P. Baerends (1916-1999) als hoogleraar aan de Rijksuniversiteit Groningen benoemd. Hij was in Leiden bij Prof. Tinbergen gepromoveerd. Zijn vakgroep zou bijzonder invloedrijk worden en tijdens zijn professoraat vonden alleen al 43 promoties plaats. Daar hij gespecialiseerd was in veldon-

derzoek en veldexperimenten, week het Zoölogisch Laboratorium als eerste uit naar de meer natuurlijke leefomgeving die Haren bood.

In 1950 begon men met de bouw van het laboratorium in de typische naoorlogse wederopbouw stijl. De oude vervallen boerderij uit 1788 moest worden afgebroken. Daar men een landelijke sfeer wenste en dus geen hoogbouw, werd de begane grond half ingegraven, zodat de hoofdingang met een trap van 12 treden meteen naar de eerste verdieping leidde. Een zandstenen bas-reliëf van de Haarlemse beeldhouwer Theo van Reyn, waarop vissen en vogels zijn afgebeeld, versiert de ingang. Het idee van vissen en vogels was niet vreemd, want prof. Baerends had zich gespecialiseerd in hun gedrag en een apart deel van het laboratorium stond al gauw vol met aquaria. Het achtkantige gebouwtje aan de voorkant werd het insectarium.

In 1953 was het gebouw klaar en verhuisde de afdeling Zoölogie van de Reitemakersrijge in Groningen naar de Kerklaan.

Het Biologisch Centrum

Naarmate in de jaren '60 de universiteit zich uitbreidde en de laboratoria in Groningen te klein en verouderd raakten, richtte het bouwbeleid van de RUG zich op het treffen van adequate voorzieningen voor alle onderdelen van de Bèta faculteiten en verrezen er tal van universiteitsgebouwen op een 100 ha. groot terrein bij Paddepoel. Het zou logisch zijn daar ook het Biologisch Centrum te bouwen met een bijbehorende hortus, maar de grond (zware vette zeeklei) was niet geschikt en destijds was al voor Haren gekozen. Rond 1960 was de Hortus in Haren ook al uitgegroeid tot een uniek gebied, waarbij een onderwijs- en onderzoekscentrum uitstekend zou passen. Zo ontstond het plan voor een Biologisch Centrum met laboratoria, kassen en tuinen en werd architect Rein H. Fledderus de opdracht gegeven een team van experts te begeleiden om het complex zo functioneel mogelijk te maken.

Er volgde een periode van veelzijdig overleg tussen de betrokken partijen. De afdelingen microbiologie, plantkunde, genetica, zoölogie en ecologie, alles moest er immers in ondergebracht worden, zelfs een werkplaats met draaibanken, waar veel gebruiksvoorwerpen en instrumenten in eigen beheer werden vervaardigd. Het werd een gigantische klus.

Om een cijfermatige indruk te geven: 70 man hebben in acht jaar tijd 2000 ton staal en 25.000 m³ beton verwerkt, 150 km elektrische leidingen aangelegd, 175.000 liter verf gebruikt en 29 km stalen en 40 km koperen leidingen aangelegd.

Hoofdingang van het Zoölogisch Laboratorium

De luchtfoto laat duidelijk zien wat een enorm complex het is geworden, met rechtsboven het in een totaal andere stijl opgetrokken oorspronkelijk Zoölogisch Laboratorium.

Alle gebouwen zijn verbonden door een lange lichtbrug. Een verbindend element, ook voor onderling contact tussen de afzonderlijke gebouwen. Er werkten ongeveer 450 mensen in verschillende functies, maar het was een dorp op zich en men voelde zich één familie.

Vijf slanke pijpen verraden de plek van het ketelhuis, dat zeven meter onder de grond ligt. In het ketelhuis staat ook een vuilverbrandingsoven, waar organisch afval van de laboratoria vernietigd werd en een transformatorstation voor de elektriciteit.

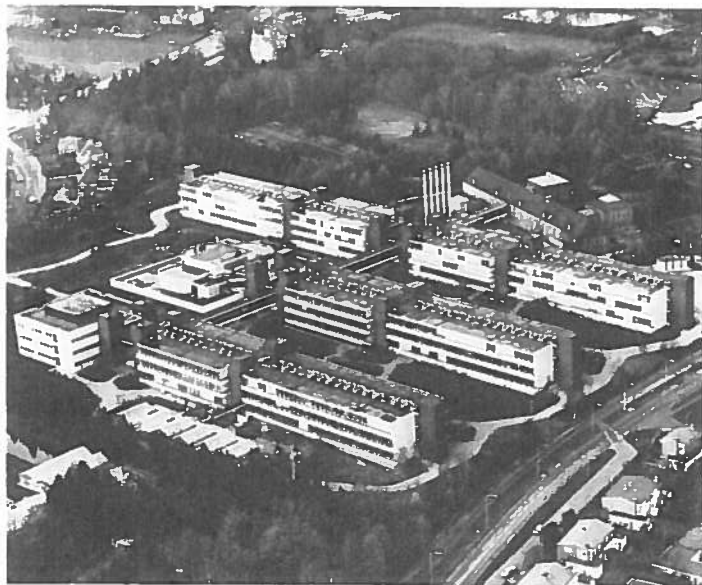
Bij de komst van de Belastingdienst werd de 1% regeling aangewend voor een kunstwerk dat oogt als een omgevallen kegel. Op een bepaald tijdstip in het jaar valt het zonlicht op de kegel, wat dan geprojecteerd wordt op een spiegel in de hal.

Wat gebeurde er zoal in het Biologisch Centrum?

De vleugels werden zoveel mogelijk ingedeeld op wetenschapsgebieden. Ook bevonden zich in het gehele complex talrijke practicumzalen, collegezalen, kantoren en laboratoria.

De vakgroepen genetica en microbiologie in vleugel A deden onder meer onderzoek naar erfelijke ziekteverschijnselen, het bestrijden van insectenplagen en het inzicht verschaffen in de evolutie.

Vleugel B bood eerst plaats aan de biologen, later aan Rijkswaterstaat en de Belastingdienst.

Het Biologisch Centrum vanuit de lucht, met rechtsonder de Kerklaan. Het oorspronkelijke gebouw is rechtsboven te vinden, verbonden met de nieuwe bebouwing door een lange lichtbrug. Op de plek van de vijf schoorstenen stond de afgebroken boerderij

Ten tijde van de ingebruikname van het Zoölogisch Laboratorium in 1953, stond de oude boerderij er nog. Op de achtergrond, achter de bomen, de huizen van de Botanicuslaan

Voeding en stofwisseling van planten werd in vleugel C onderzocht, waarachter zich een groot aantal kassen en proefvelden bevond.

In vleugel D waren de vakgroepen mariene biologie en dierfysiologie gevestigd. Bij de afdeling elektronenmicroscopie werd onderzoek gedaan naar de structuur en functie van cellen en celdelen. Ook was in deze vleugel de afdeling experimentele psychologie.

In het oude zoölogiegebouw waren de gedragsbiologen en ethologen ondergebracht.

In vleugel F bevonden zich de grote collegezalen, de afdeling onderwijs en studiezaken, het restaurant en de bibliotheek met een kostbare verzameling boeken en plaatwerken.

In vleugel G stelde het isotopenlaboratorium de onderzoekers in staat om in een speciaal beveiligde omgeving experimenten uit te voeren met behulp van radioactieve stoffen.

Natuurlijk moeten we naast het onderzoek ook het onderwijs hier vermelden. Waren er in de jaren '50 nog maar een handvol biologiestudenten, in 1965 waren er al 55 en in 2000 ongeveer 180.

De geheimzinnigheid van toen is weg

Alles is nu open. Als je het terrein betreedt op een mooie zomerdag, heb je het gevoel op een campus verzeild geraakt te zijn. Overal jonge mensen en fietsen, jonge moeders met peuters op een speelplaatsje, rokende jongelui op de trappen. Een sfeer van vrijheid en blijheid. Kunstenaars en studenten mogen er zo lang wonen tot er een besluit genomen is wat er met de gebouwen gebeurt, nadat de biologen in 2010 verhuisd zijn naar het Centrum voor Levenswetenschappen van de RUG op het Zernike Complex in Groningen.

Het wapen van Haren

Nee, dit gaat niet over een 'geheim' wapen van Haren, waarmee misschien een mogelijke fusie zou kunnen worden gekeerd. Het gaat over het gemeentewapen, dat elke gemeente bezat of werd 'aangeschaft'.

Door Roelof van Wijck

Niet alleen elke gemeente, maar ook de provincies en het koninkrijk der Nederlanden hebben of voeren een wapen. En zij niet alleen, ook bedrijven, maar vooral veel particulieren.

Het wapen van Haren werd bij Koninklijk Besluit van 12 januari 1914 aan de gemeente verleend en zoals het besluit luidt:

“een schild, gedekt met een vijfbladerige kroon en in azuur (blauw) een zilveren (wit) klok en in een vrijkwartier een dubbele adelaar van sabel (zwart), hebbend op de borst een schildje van zilver met een dwarsbalk van sinopel (groen).”

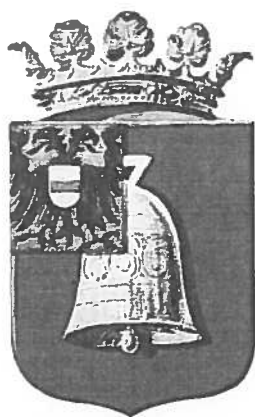
De kleuren zijn met de heraldische benaming aangegeven met tussen haakjes de gewone naam.

Bij het besluit werd een toelichting gegeven:

“Het grondgebied van de gemeente Haren bestond in 1914 uit de acht middeleeuwse marken: Haren, Noordlaren, Onnen, Glimmen, Hemmen, Dilgt, Essen en Helpman. De markegenoten (vertegenwoordigers van de marken) werden ter vergadering geroepen door 'klocktrekkinge', het luiden van de klok, dat gebeurde al sinds 1673. Daarom is de klok aangegeven.”

Als onderscheid met andere wapens (bv. met familienaam Klok) is nog iets toegevoegd, nl. het wapen van de Stad Groningen in een vrijkwartier (een figuur op een wapenschild, meestal in de rechterbovenhoek, gezien vanuit de drager van het wapenschild) en wel omdat Haren een belangrijk onderdeel van het Gorecht was, een gebied dat sinds 1460 en tot aan de Franse tijd in bezit was van de Stad Groningen.

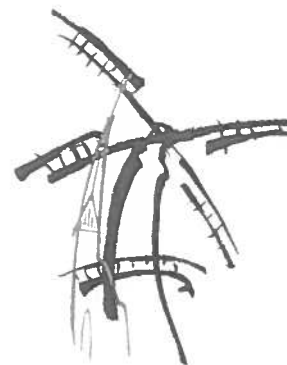
Het wapen werd in een gebakken geglazuurde vorm aangebracht in de gevel van het oude gebouw van gemeentewerken aan de Rijksstraatweg, daar waar nu Blokker is gevestigd. En ook in een gestileerde vorm op de glazen deuren van het afgebroken gemeentehuis uit 1973 op het Raadhuisplein. Over dit laatste wapen ontstond nog aardig wat rumoer, juist vanwege die gestileerde vorm.

De gemeente Haren had sinds 6 november 1972 ook een vlag, bestaande uit twee even hoge blauwe banen en een bredere witte baan met daarin het gemeentewapen.

Het gemeentebestuur heeft inmiddels gekozen voor een moderner logo in plaats van een wapen en voert dat sinds 1 oktober 2002 op haar documenten, materiaal en de vlag. Het is een stilistische vorm van een kerktoren en molenwieken, waarbij gedacht is aan de kerktorens en molens in de gemeente. Het logo werd ontworpen door mevrouw Jeanette Ensing.

Ondanks dat nu het wapen van Haren niet meer zichtbaar is, wordt wellicht het eigene van Haren weer belangrijk op het moment dat de gemeente onderdeel zou worden van een groter geheel.

Gemeente **Haren**

Uit de krant van toen

Orgelbouwer Petrus van Oeckelen uit Glimmen en zijn familie beleefden een hachelijk avontuur, zoals blijkt uit een krantenbericht van 12 juni 1849.

“De heer P. van Oeckelen, zaterdagavond omstreeks 10 uur met zijne familie in eenen wagen met twee paarden bespannen van deze stad huiswaarts keerende, zijnde woonachtig achter Haren, werden diens paarden op de groote brug bij Helpman eensklaps tot staan gebracht door twee personen, welke met hunne stokken deze dieren ieder een slag voor het hoofd toebagten. De heer van Oeckelen hierop uit het rijtuig springende, is hij door de aanranders dadelijk aangevallen en mishandeld, ten gevolge waarvan hij door enige toegeschotene personen ter voorloopige verpleging in de naastbijzijnde herberg is moeten worden gebracht. Naar men verneemt, doet de politie in deze zaak het noodige onderzoek.”

De dader, een student geneeskunde, werd veroordeeld tot drie maanden celstraf en een schadevergoeding van 80 gulden.

Verdwenen winkels aan de Meerweg

Deze keer nemen we een kijkje aan de Meerweg, waar net als in andere delen van de gemeente Haren, heel veel winkels verdwenen zijn.

Door Henk Bazuin

Vroeger was het winkelaanbod in Haren veel meer divers. Zelfs 65 jaar terug kon je te kust en te keur gaan. Er was nog geen sprake van een vestiging van de grootwinkelketens zoals Jumbo, Blokker, Kruidvat of Action. Voor verf en behang ging je naar Ploeger aan de Rijksstraatweg (nu Kromme Elleboog), voor een pak spijkers en gereedschap naar Wieringa en kantoor- en schrijfwaren werden bij Boomker of Niejenhuis & Mees gekocht.

De winkels waren voornamelijk geconcentreerd langs de Rijksstraatweg en de Kerkstraat, maar ook buiten de dorpskern waren ze te vinden. Deze keer dwalen we langs de Meerweg tussen Rijksstraatweg en Westerse Drift. Het is 1951.

We starten onze wandeling aan de noordzijde van de Meerweg.

- Nr. 5. F. Wehmeijer, kruidenier
  - Nr. 7. J.H. Bos, kleermaker
  - Nr. 17. M. Porrenga, nu Berghuis Tech. Installatiebedrijf
  - Nr. 19. Joh. Hut, meubelmaker en woninginrichting
  - Nr. 23. R. Smid, rijwielhersteller
  - Nr. 33. H.H. Arling, chauffeur
  - Nr. 35. Wed. H. van der Nald, kruidenier
  - Nr. 37. G. Mensinga, schoenmaker
  - Nr. 41. H. Meijer, schoenhandel en reparatie
  - Nr. 55. P. Horst, timmerman/aannemer
  - Nr. 67. J. Dunnebacke, kapper
  - Nr. 75. J. Holstein, transport- en sloopbedrijf.
- Hier ligt nu de Korte Dreef

De Meerweg in 1961, kijkend naar het westen

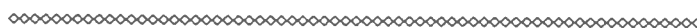
En vanaf hier lopen we aan de overkant terug naar de Rijksstraatweg.

- Nr. 64. H. Kwant, rookwaren
- Nr. 62. L. Rozema, sigaren en tabak
- Nr. 58. J. Kolbeek, loodgieter
- Nr. 54. J.B. Lacoste, meubelmaker
- Nr. 46. A. Sikkens, drukkerij Climax
- Nr. 42. A.J. Knol, slager
- Nr. 36. J.H. Hofkamp, rijwiel- en motorhandel
- Nr. 34. L. Oosterveld, huisschilder

Nu 64 jaar later is er heel veel veranderd aan de Meerweg. Het gemeentehuis, het Groene Kruisgebouw en het gebouw van de brandweer zijn verdwenen. Het winkelcomplex De Brinken is er voor in de plaats gekomen. De karakteristieke huisjes aan de noordzijde zijn afgebroken. Net als in de rest van de gemeente Haren is de diversiteit aan kleine winkels helaas verdwenen.

Het eind van het eerste gedeelte van de Meerweg. Achter de V/W Kever gaat de Westerse Drift naar links. In het midden de boerderij van transport- en sloopbedrijf Holstein, waar nu de Korte Dreef naar rechts gaat

10.000e inwoner

Op 12 juli 1940 bereikte de gemeente Haren het inwonertal van 10.000. Op die datum werd Wilhelmina Gramsbergen geboren, dochter van E. Gramsbergen en P. Bloem die aan de Hoornse Dijk woonden. Wilhelmina kreeg 100 gulden van de gemeente.

Het verhaal van Arendina Alberthe Bernarda (Addie) Glaudé - Bakker

Addie Glaudé woonde tijdens haar kinderjaren in het Julianapark in Haren. Later is zij in de stad gaan wonen. Met dank aan Eppo van Koldam, schrijver van het boekje Julianapark, het begin van Tuinstad Haren'.
Door Trijnie Brunt

Mijn familie

Mijn grootouders waren Albert Bernardus Schaap (1869-1937) en Arendina de Boer (1873-1942). Hij was de zoon van een scheepskapitein. Eerst was hij koopman van beroep, later werd hij ook een zeeman.

Mijn moeder Berendina was één van hun vijf dochters. Zij trouwde in 1924 met Oetse Frederik Bakker, grossier (groothandel in levensmiddelen en specerijen).

Ik werd op 5 juli 1925 geboren, als eerste kind uit dit huwelijk. Mijn ouders woonden toen aan het Nieuwe Kerkhof in Groningen. In 1926 zijn we verhuisd naar Haren. Hier zijn broer Geert (1928), zus Loes (1932) en zus Mieke (1939) geboren. Op 1 mei 1940 verhuisden we terug naar de stad.

De woonplekjes in Haren

Opa Schaap was in die tijd een vermogend man. Hij liet in 1919 villa 'Insulinde' bouwen aan de Verlengde Hereweg in Helpman. Hier woonde hij samen met zijn vrouw en vijf dochters.

Rond 1923 werden er huizen gebouwd aan de Terborgsteeg in Haren. Deze weg liep toen vanaf de Jachtlaan naar de Rijksstraatweg met twee bochten erin. Het buurtje werd het Julianapark genoemd en er werden in totaal 14 woningen gebouwd. Twee woningen hiervan en het tramhuisje aan de Rijksstraatweg kregen de status van rijksmonument.

Mijn tante Leena Schaap kocht in het Julianapark een aantal huizen. Dit in opdracht van haar vader. Ze werd als stroman gebruikt. In 1922 kwam perceel nr. 13 in haar bezit. Opa en oma Schaap gingen hier wonen met dochters Leena en Berendina (mijn moeder). Het huis werd 'Zonnestraal' genoemd.

In mei 1923 kwamen perceel 5 en 7 ook op naam van Leena. In 1925 werd de bouwvergunning afgegeven en in 1926 gingen mijn ouders Berendina en Oetse Bakker op nr. 5 wonen. Het huis kreeg de naam 'Addie', naar mij vernoemd. Later werd de naam veranderd in 'L'Abri'. Nu heet het huis 'Witte Hof'.

Perceel nr. 7 werd in 1926 bewoond door Mr. J.G.C. Joosting. In 1933 zijn mijn ouders van nr. 5 naar nr. 7 verhuisd. Dit huis had de naam 'Hollekje'.

Tante Leena ging na haar huwelijk met Dirk Tjapko Pik in 1933 wonen op nr. 5.

In 1947 werd de naam van de straat veranderd. De Terborgsteeg werd in stukjes 'geknipt'. Vanaf de Rijksstraatweg is het Julianalaan geworden. Vanaf de bocht heet het nu De weg voor de Jagerskampen. Ook de nummering van de huizen is gewijzigd.

Mijn jeugd tot 15 jaar

Zoals alle kinderen in die buurt zat ik op de Kerkstraat-school. In de 1e klas bij juf Braaksma. Meester Oost had de 4e klas. Hij overleed op zeer jonge leeftijd en dat heeft toen heel veel indruk op mij gemaakt. De 6e klas heb ik in Groningen nog weer overgedaan (1940). Daarna zat ik nog twee jaren op de HBS. Mijn moeder was in die tijd ziek en ik deed daarom het huishouden. Later heb ik lessen gevolgd op de Huishoudschool aan de Kraneweg.

Perceel 5 van het Julianapark (nu Weg voor de Jagerskampen 5), waar Addie Glaudé in 1926 met haar ouders ging wonen. Het huis werd naar haar genoemd

In mijn jeugd heb ik veel kattenkwaad uitgehaald. We speelden op het land van de boerderij van boer Oosterveld. Deze stond op de hoek van de Terborgsteeg en de Weg voor de Jagerskampen. Daar stond een hele grote kastanjeboom. Het lijkt erop dat die boom daar nog staat! We waren de boer vaak aan het sarren. Als 'dank' kreeg ik een keertje koeienmest in mijn gezicht.

Wij kochten vaak pinda's bij kruidenier 'Albino' aan de Rijksstraatweg (half pond voor 4 ½ cent). Hier zit nu de Action. Ook haalden we voor een ½ cent een geluks-toffee bij Lientje Oosterveld aan de Kromme Elleboog. Had je geluk, dan kreeg je een prijsje waarin een drukkerijtje (stempeldoosje) zat.

Ik was lid van de gymnastiekvereniging. Iedere week speelden we in de gymzaal van de Tuindorpschool. De uitvoeringen waren in café Arends (op de plek waar nu de ABN-AMRO zit aan de Rijksstraatweg). Bij Joh. van der Meer aan Stationsweg 24 had ik pianoles voor f2,50 per uur.

We waren nooit bang voor diefstal. Het geld dat mijn vader ontving van zijn klanten nam hij mee naar huis en legde dat onder een kussen, terwijl de serredeuren gewoon open stonden.

Op zondag maakten we wel eens een uitstapje. We reden dan met de auto van de zaak. Als er één van de kinderen, neefjes of nichtjes jarig was, kwam de knecht met paard en wagen en gingen we naar de speeltuin bij station De Punt.

De tijd in de stad

Op 1 mei 1940 verhuisde ik met mijn ouders naar de stad. Aan het Boterdiep had mijn vader een grossierderij. Er

De eerste woningen van het Julianapark verrezen aan de Rijksstraatweg rond 1920, langs een speciaal aangelegd B-weggetje. Dit weggetje is nog steeds zichtbaar op de hoek van de Julianalaan

Schoolfoto uit 1931, met Addie hurkend voor de juf met de grijze jurk.

waren twee vertegenwoordigers die langs de winkeltjes in de provincie gingen om de boekjes met bestellingen op te halen. In de grossierderij werden de opdrachten klaargemaakt en met paard en wagen naar het bodenterrein gebracht. De boderijders brachten de dozen op het juiste adres. Boderijder Haverdings bracht zijn waar naar Haren.

Wat ik nog weet

Mijn vader had zijn kaartclub in hotel Horst toen we nog in Haren woonden.

In café Arends werden vaak uitvoeringen gegeven van verenigingen en schoolfeestjes.

Iedere auto had een eigen nummerplaat, die in het bezit bleef van de familie. Bij aankoop van een andere auto werd je eigen nummerplaat daar weer op gemonteerd. Mijn vader had nummer A9522. Later heeft dokter Kruizinga dit nummer overgenomen.

Ik ben in 1951 getrouwd met de Herman Glaudé. We kregen twee zonen.

De vader van Herman (Eelke) had sinds 1926 een rijwielzaak aan de Hereweg, vlakbij de Herebrug. Hij maakte vooral furore als dealer van het merk Gazelle. In de jaren '60 werden naast fietsen ook een ruim assortiment brommers verkocht.

In 1985 viel het doek voor het familiebedrijf, mede door de toegenomen concurrentie. Wat rest is de naam op de gevel van wat ooit een bloeiende fietsenzaak was.

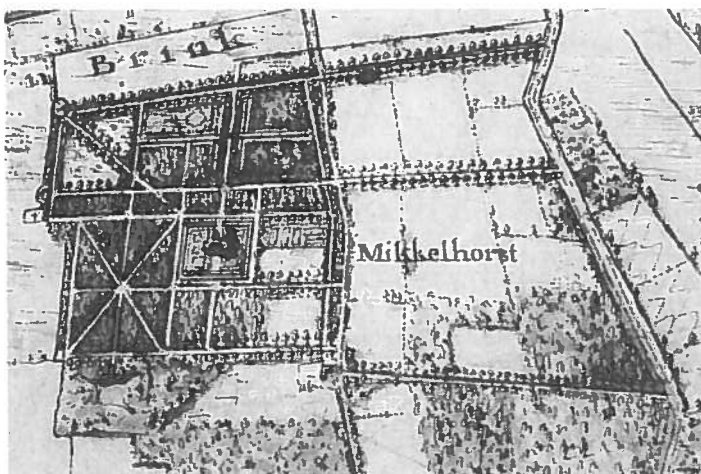
De Gockinga's van buitenhuis de Mickelhorst

De vooraanstaande Groninger familie Gockinga woonde in de 18e eeuw op de Mickelhorst, een groot buitenhuis in wat nu Oosterhaar is. Van de familie zijn nog verschillende sporen terug te vinden in Haren.
Door Roelof van Wijk

Leden van de Groningse familie Gockinga hebben banden gehad met Haren. Zo is er de band met het buitenhuis de Mickelhorst, Mikkelhorst, ook wel Middelhörst geheten en als gevolg van de bewoning door Gockinga's een herenbank in de Dorpskerk. Ook is er de grafsteen op het graf van Mr. Scato Gockinga, naast de Dorpskerk. Het verband tussen het bovengenoemde zal uit de tekst blijken.

Scato Gockinga, raadsheer en burgemeester te Groningen, in Groningen in 1706 getrouwd met **Richardina Ludolphi**, kwam na het overlijden van zijn schoonvader in het bezit van de Mickelhorst. Het huis stond op een terrein met er om heen een gracht, veel bossages, een sterrebos en een drietal eendenkooien. Hij gebruikte het vooral 's zomers als buitenplaats. Volgens een lofdicht van Quintijn Pabus op Groningen genoot hij van 'de soete landrust' van zijn werk als raadsheer.

Hij en zijn vrouw lieten in de Dorpskerk rond 1720 een herenbank maken, vermoedelijk door Caspar Struiwig, beeldhouwer en schrijnwerker te Groningen. Het had hun beider wapenschild in alliantievorm, dus tegen elkaar aanleunend, in het opzetstuk op de bovenzijde van de bank. De bank is in tegenstelling tot het buitenhuis nog steeds aanwezig en staat pontificaal tegen de oostwand van het koor van de Dorpskerk. Onlangs zijn beide koperen kandelaars teruggezet en de houten pijnappels gerepareerd weer aangebracht.

Het buitenhuis de Mickelhorst op de kaart van Hottinger uit 1792

Bij latere verkoopaktes van het buitenhuis is naast allerlei andere zaken ook sprake van een grafstede in de kerk, maar niet bekend is wie daar van de familie begraven zou zijn. Het buitenhuis is na 1817 een aantal malen verkocht en uiteindelijk rond 1860 afgebroken. De bomen waren in een vijftal verkopen al eerder van de hand gedaan, het bijbehorende bouw- en weiland aan de pachters en anderen verkocht.

In samenhang met de bebouwing van een nieuw deel van de wijk Oosterhaar is de plek waar het buitenhuis stond gespaard en de omtrek daarvan aangegeven en de gracht gedeeltelijk hersteld. De naamgeving van de omringende straten herinnert aan de vroegere bewoning en bewoners.

* * Op heden is in het 62 jaar zyns ouderdoms, en in het 38 van onze Echtvereniging tot myne droefheid overleeden, myn geliefde Echtgenoot den Hoog Edelen Gestrengen Heer WILLEM THEODORUS NOBEL, voorheen *Lieut. Colonel ten dienste van den Staat.*

Diep getroffen over dit verlies, geve ik hiervan kennis af aan vrienden en bekenden.

Op den Huize M. L. GOCKINGA,
DE MIDDELHORST Weduwe van
(nader Haren) W. T. NOBEL,
d. 13 v. Herfstm. 1809.

De kleindochter **Maria Louisa Gockinga**, dochter van Scato's zoon Richard Andries Ludolph Gockinga en Helena Piccardt, geboren in Slochteren in 1753, erfde onder meer het buitenhuis en de herenbank in de kerk. Zij huwde in 1771 met de militair **Willem Theodorus Nobel** en gingen wonen op de Mickelhorst. Nobel, afkomstig uit een koopmansgeslacht te Amsterdam, bracht het tot luitenant-kolonel der cavalerie, verliet de militaire dienst en overleed in 1809. Hij werd in de Dorpskerk te Haren begraven. Een portret van hem als ruiter is in particulier bezit bewaard.

Maria Louisa Gockinga overleed in Amsterdam in 1817 bij één van haar dochters in huis. Ds. Holwerda van de Hervormde Gemeente hield in de Dorpskerk te Haren een zgn. 'lijkrede, op het afsterven' van mev. Nobel-Gockinga, die bewaard gebleven is. Een drietal pachters van haar Harense bezittingen zijn op uitnodiging van de familie in Amsterdam bij haar begrafenis geweest.

Hun dochter **Constantia Geertruida Nobel** huwde op 17-jarige leeftijd in 1794 als diens tweede echtgenote met **Godfried Carel Gockinga** (toen 32 jaar oud), een lid van een andere tak van de Gockinga familie. Deze Godfried Carel Gockinga was naar Nederlands Indië gegaan, was daar met een dochter van de Gouverneur-Generaal van Nederlands Indië, Alting, getrouwd. Hij had carrière gemaakt en flink geld verdiend en was als een rijke we-

duwnaar met twee dochters teruggekomen. Ze woonden in de stad Groningen. Het buiten in Haren werd steeds minder gebruikt, daar Carel ook een buiten (Woellust geheten) in Scharmer had en een huis met een tuin in de stad Groningen aan de Nieuwe Weg. Later huurde hij het buiten de Mickelhorst.

Godfried Carel Gockinga en Constantia Geertruida Nobel kregen naast drie dochters ook een zoon, Scato genoemd, geboren in 1800.

Godfried Carel overleed in Groningen in 1816 en zijn vrouw in Amersfoort in 1839

Detail grafzerk van Scato Gockinga, te vinden naast de Dorpskerk.

Scato Gockinga werd te Groningen geboren in 1800, kreeg de aloude familievoornaam, studeerde rechten te Groningen in 1818 en te Utrecht in 1821. Hij promoveerde daar in 1825. De titel van het proefschrift luidde 'voogdijschap over minderjarigen'. Hij kon zijn kennis direct toepassen toen hij werd benoemd als toeziend voogd over de kinderen van zijn overleden zuster Wilhelmina Theodora Gockinga. Zij was getrouwd met Gijsbertus

Lambertus Gasinjet en woonde op Huize Vennebroek te Eelde-Paterswolde.

Hij kreeg uit de nalatenschap van zijn vader een bedrag van ongeveer f 120.000, wat genoeg was om te kunnen rentenieren. Hij vestigde zich echter toch als advocaat in Groningen in de Oude Boteringestraat, waar hij ook woonde.

Daar werd hij ziek en overleed op 12 januari 1833, oud 32 jaar.

In 1826 was een nieuwe wet op de lijkbezorging in werking getreden, welke uit oogpunt van gezondheidszorg het begraven in de kerk uitdrukkelijk verbood. Scato Gockinga werd daarom naast de Dorpskerk in Haren begraven.

Hij was ongehuwd, met hem stierf van deze familie Gockinga de mannelijke tak uit. Op zijn grafsteen werd nog eens herinnerd aan zijn vader en diens positie als Resident van Cheribon (op Java) en aan zijn moeder Constantia Geertruida Nobel.

Daarmee was er ook een einde gekomen aan de Harense banden met deze tak van de Gockinga's.

Literatuur:

Drs. A.C.Timmer: Buitenhuisen in Haren, wonen op stand. Haren 1995 (Harener Historische Reeks no 10)

Dr. Ir. K.L. van Schouwenburg: Godfried Carel Gockinga, zijn nakomelingen en zijn erfgenamen. Delft 1982

Detail van het opzetstuk op de herenbank van de Gockinga's in de Dorpskerk. Het laat de tegen elkaar aanleunende wapenschilden van Scato Gockinga en Richardina Ludolphi zien

Dag van de Groninger Geschiedenis

Op zaterdag 10 oktober rond de 29e editie plaats van de Dag van de Groninger Geschiedenis. Net als ieder jaar koos de organisatie voor een thema. Dit jaar was dat 'Tussen droom en Daad' en het thema liep als een rode draad door de programmering. De Dag van de Groninger Geschiedenis vond plaats in het gebouw van de Groninger Archieven in Groningen.

Door Henk Bazuin

De opening van de dag werd verricht door Erik Bulthuis, speler van toneelgroep WAARK. Hij was in de huid van Kornelis ter Laan gekropen. Kornelis ter Laan was de voorman van het 'Groningen gevoel', maar bij de gemiddelde Groninger zal hij meer bekend zijn van zijn Nieuw Groninger Woordenboek.

Gedurende de hele dag waren er lezingen over onderwerpen als zionisme, emigratie en bedevaarten in Groningen en de Droom van Frans Haks. Er was ook de historische markt in de studiezaal, die als vanouds een centraal onderdeel van de dag was.

Ali Bakker, voorzitter van Old Go, geeft uitleg aan belangstellenden

Old Go presenteerde zich dit jaar voor het eerst samen met de Harense Historische Commissie. Verder op in de zaal kregen Stichting Klooster Yesse en Stichting Andere Verhalen een mooie plek toegewezen. Samen vormen wij het Historisch Platform Haren en het is de bedoeling dat we ons tijdens de volgende Dag van de Groninger Geschiedenis samen gaan presenteren.

Nu deelden we onze tafel met de dames van het Openluchtmuseum Het Hoogeland uit Warffum, terwijl naast ons de heren van de Stichting boerderijenboek gemeente Bedum e.o. stonden.

Het mooie van de historische markt is dat men veel infor-

Jan Dijkema (links) en Henk Bazuin bij de gezamenlijke de stand van Old Go en de Harense Historische Commissie

matie uitwisselt. Er valt altijd iets van elkaar te leren. Old Go stelde deze keer een aantal foto's ten toon van verdwenen boerderijen in Haren. Deze trokken veel bekijks en kijkers vroegen dikwijls om uitleg. Dit waren mooie momenten om met elkaar in contact te komen, waar soms een lidmaatschap uit voort vloeide.

De Dag van de Groninger Geschiedenis wordt altijd goed bezocht. In totaal kwamen er deze keer ruim 3000 belangstellenden. Onder hen waren ook veel leden van Old Go. De historie mag dan verleden tijd zijn, tijdens een dergelijke dag blijkt er nog voldoende belangstelling voor de plaatselijke en provinciale geschiedenis te bestaan.

Van harte aanbevolen voor volgende jaar!

Waar zijn ze gebleven?

Het adresboek van 1951 (dat Haren, Onnen, Noordlaren, Glimmen en Eelderwolde omvat) is een bron van veel informatie.

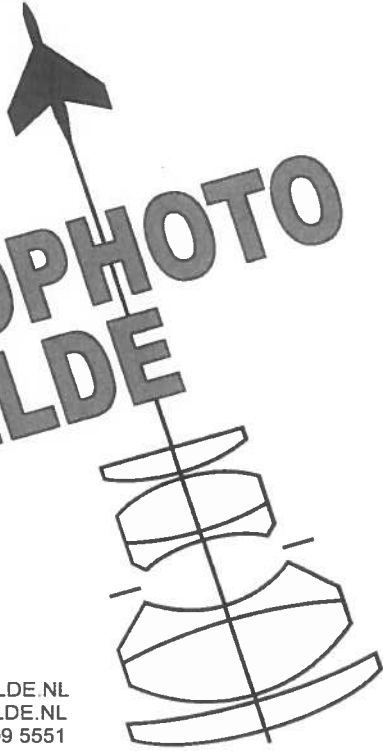
Volgens de daarin aangegeven beroepen waren er:

- 326 veehouders/landbouwers
- 3 petroleumventers
- 31 groenteboeren
- 15 groenteventers
- 21 kruideniers
- 26 aannemers
- 14 melkhandelaren/-venters
- 15 caféhouders

Voor maatkleiding kon je bovendien terecht bij zeven kleermakers. Noordlaren kende zelfs een lijkkistenfabrikant.

luchtfotografie
boven heel Nederland

**AEROPHOTO
EELDE**

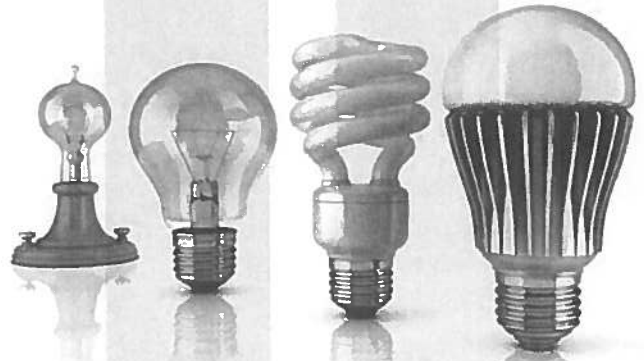

INFO@AEROPHOTOEELDE.NL
WWW.AEROPHOTOEELDE.NL
telefoon: 050 - 309 5551

SINDS 1911

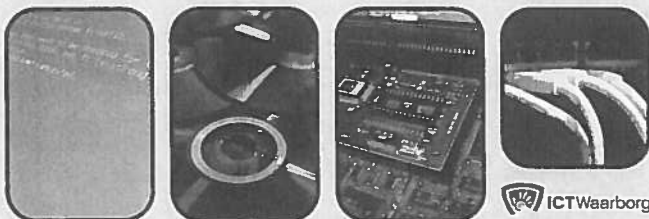
Konings
TOTAALINSTALLATEURS

Rijksweg 208 - 210 9752 BR Haren
☎ 050 5344735 Fax 050 5344138
www.koningstotaalinstallateurs.nl

DIGNO computers

Computers • Software • Reparaties • Netwerken

ICTWaarborg

Rijksweg 132 • 9752 BL Haren • Tel.: 050-5349965 • info@digno.nl • www.digno.nl

Atelier "de Clou"

ATELIER VOOR BOUWKUNDE

Jaap Vrieling

Waterhuizerweg 31
9753 HP Haren
Tel: 050 - 85 00 080
Mob: 06 - 55125730
Email: info@declou.nl

Professor H.C. van Hall

Professor Van Hall woonde in Groningen. Wel heeft hij zijn sporen achtergelaten in de gemeente Haren. In 1844 stichtte hij een proefboerderij aan de Rijksstraatweg en ruim 100 jaar later werd er een school naar hem vernoemd.

Door Henk Diephuis

Professor Herman Christaan van Hall werd geboren op 18-8-1801 te Amsterdam. Zijn vader was Mr. M.C. van Hall, Heer van Heicop en Boeicop. Tijdens de zomervakanties was Van Hall vaak op het landgoed van zijn vader in Vianen. Hij had een bijzondere belangstelling voor de studie in de botanie (plantkunde) en de landbouwhuishoudkunde. Hij mocht van zijn vader echter niet in die richting verder gaan studeren, omdat er in die tijd 'geen droog brood mee te verdienen was'. Hij ging medicijnen studeren. In 1823 werd hij doctor in de geneeskunde en vestigde zich als arts in Amsterdam.

Hoogleraar

Hij maakte studiereizen naar Frankrijk en Duitsland en kwam daar op proefboerderijen, die natuurlijk zijn grote belangstelling hadden. Terug in Nederland volgde hij colleges botanie in Utrecht. Met het schrijven van enkele wetenschappelijke verhandelingen op dit gebied trok hij zozeer de aandacht, dat hij in 1826 werd benoemd tot hoogleraar in de botanie aan de Groninger universiteit. In 1827 kreeg hij het toezicht op de 'Hortus Medicus' (warme kassen en kruidentuin) en ging hij wonen in het 'Landshuis' in de Hortus aan de Grote Rozenstraat in Groningen. Prof. Van Hall wilde z'n kennis graag overdragen aan de boeren zelf. Zo liet hij bv. theologiestudenten zijn colleges volgen, zodat zij later als dominee in een plattelandsgemeente op hun beurt de boeren konden onderrichten. Dit had echter geen succes.

Proefboerderij

In 1842 stichtte hij een landbouwhuishoudschool in de stad Groningen en in 1844 kocht hij aan de Rijksstraatweg in Haren een boerderij met 17½ ha. grond die dienst ging doen als proefboerderij. Eerst waren er alleen wintercur-

sussen, maar later ook zomercursussen. Er werden proeven genomen met zaden en gewassen die gratis werden uitgedeeld aan de landbouwers. Boeren die verbeteringen aan hun machines wisten aan te brengen kregen een premie, zo ook degenen die hun machine het beste konden bedienen. In de loop van de tijd werd de boerderij uitgebreid tot 60 ha. met verschillende grondsoorten.

De proefboerderij in Haren deed ook dienst als internaat. In 1855 waren er 20 leerlingen gehuisvest. Het aantal leerlingen nam af en later werd het internaat bekend als het 'Maria Christina Kinderhuis'. De proefboerderij werd in 1871 opgeheven.

Prof. Van Hall verrichtte pionierswerk. Hij stichtte verschillende middelbare landbouwscholen en in Groningen de hogere landbouwschool. Uiteindelijk betekende de oprichting in 1876 van de Landbouwhogeschool in Wageningen het einde van deze studierichting in Groningen. Prof. Van Hall heeft dit niet meer meegemaakt. In 1870 ging hij met pensioen en verliet het huis in de Hortusbuurt. Hij ging wonen in Beek bij Nijmegen, waar hij in 1874 stierf.

Lagere school

In 1961 werd er aan de Hertenlaan een nieuwe ULO-school gebouwd. Bij de naamgeving van deze school werd gedacht aan een historische figuur die betekenis had gehad of toen nog had voor de Harense bevolking. De nieuwe school was gelegen nabij de gronden die in de 19e eeuw behoorden bij de proefboerderij van Prof. Van Hall. Er werd dus gekozen voor de 'Prof. H.C. van Hallschool'.

De officiële opening van de school vond plaats op 6 februari 1962. De onthulling van een portret van Prof. Van Hall (gemaakt door de kunstenaar A. Kuipers) werd verricht door Sonja van Hall, een ver familielid van de professor.

In 1970 was er in Haren (naast Tuindorpschool, Brinkschool en Kroonkampschool) behoefte aan een 4e openbare lagere school. Het gebouw aan de Hertenlaan was

Oude tekening van de proefboerderij/internaat van Van Hall aan de Rijksstraatweg

ondertussen vrijgekomen, aangezien de ULO was samen-gevoegd met de ULO-school aan de Kerkstraat in Haren. De nieuwe lagere school aan de Hertenaan hield de naam Van Hall School tot 1985.

In 1985 werd de Wet op het Basisonderwijs van kracht. Als gevolg daarvan werden de kleuterschool Hazehoek en de lagere school Van Hall samengevoegd. De nieuwe basisschool ging verder onder de naam obs 'De Linde'. Hier ging een interne verbouwing aan vooraf, die het gebouw geschikt maakte voor het geven van onderwijs aan 4-12 jarigen. Later is er aan de zijde van de Vossenaan nog een extra kleuterlokaal bijgebouwd.

Ondanks ingrijpende interne verbouwingen is de aanblik van de school vanaf de Hertenaan nog dezelfde als in 1962.

Met de verandering van de naam van de Van Hall School is er nu in Haren niets meer dat echt aan Professor Van Hall herinnert. Maar landelijk heeft Van Hall met zijn inzichten de basis gelegd voor de moderne bedrijfsvoering van het boerenbedrijf.

Openbare basisschool De Linde aan de Hertenaan in Haren

Een aardige anekdote over Prof. H.C. van Hall

Tijdens een bezoek van koning Willem III aan de Groninger universiteit werd Prof. Van Hall voorgesteld aan de koning. De koning zei hierop, 'Men had moeten weten dat ik er geen prijs op stel om Prof. Van Hall te ontmoeten.' De koning bedoelde echter de oudste broer van Prof. Van Hall, die toen minister was en ruzie had met de koning. Enkele dagen later kwam er een uitnodiging per telegram voor de professor om naar Paleis 't Loo te komen. De koning bood hem zijn excuses aan en ze hadden een gezellig gesprek over land- en bosbouw. Het werd zo laat dat Van Hall niet meer terug kon reizen die dag en 's nachts op 't Loo bleef slapen in een geleend nachthemd van de koning. Hij is later nog vaak op 't Loo geweest.

Rijksweg 239, Haren. Het gebouw van de voormalige proefboerderij en internaat

Twee verenigingsbladen per jaar

Vanaf 2016 zal ons verenigingsblad Harens Old Goud, twee keer per jaar gaan uitkomen in plaats van drie keer zoals tot nu toe het geval. Het valt dan in juni en december bij u op de deurmat.

U hoeft echter niet bang te zijn dat u minder te lezen krijgt. De twee uitgaven worden dikker, zodat er even veel plek is voor artikelen en weetjes over de geschiedenis van Haren en activiteiten van Old Go.

De redactie hoopt dat u ook in 2016 Harens Old Goud met plezier blijft lezen. Bijdragen blijven altijd welkom via redactie@oldgo.nl.

Een raadsel in Glimmen

Ondergetekenden kregen in 2014 een merkwaardig verbaal te horen over een natuurstenen paal in een boom. Het raadsel van de 'kerkpaal' is nog steeds niet opgelost.

Door Jan Dijkema en Henk Abbring

Het raadselachtige verhaal begint in het vroege najaar van 2014. Tijdens de Open Monumentendag waren we her en der in de gemeente foto's aan het plaatsen voor de fietstocht. Zo ook aan de Parallelweg in Glimmen, daar waar station De Punt stond met een hotel en een tramhalte. Deze halte was het eindpunt van de elektrische tramlijn Groningen - De Punt en van hieruit maakten stadjes een wandeling naar Appelbergen.

Op deze plek staat nu het huis Parallelweg 69.

Tijdens het plaatsen van de foto's kwamen we in gesprek met één van de bewoners van nr. 69. Hij nam ons mee naar de voortuin en wees ons op een natuurstenen paal met een ronde kop waarin verticaal het woord KERK was uitgehakt. Aan de achterkant van de paal was een rond gat.

De bewoner vertelde ons het volgende verhaal.

In de jaren '90 lieten zij hun woning bouwen aan de Parallelweg. Op het terrein dat nogal laag gelegen was, stond een aantal bomen, vooral iepen. De meeste werden gerooid. Na een paar jaar constateerde de gemeente Haren dat in haar gemeente de iepenziekte rondging. Dit was ook aan de Parallelweg het geval. Een hoveniersbedrijf rooide de overgebleven iepen. Dat ging voortvarend totdat de laatste boom aan de beurt was. Het was een flinke boom met een diameter van zo'n 70 cm. Er werd vlak boven de grond gezaagd. Op een gegeven moment kwam de zaag niet verder. Vreemd! Er werd van de andere kant geprobeerd de zaagsnede te vergroten. Dat ging eerst gemakkelijk totdat ook

De mysterieuze paal aan de Parallelweg in Glimmen

hier de zaag niet verder wilde. Het werd steeds vreemder. Van alle kanten werd er nu gezaagd, maar de zaag kwam niet tot aan het midden. Uiteindelijk ging de boom om en wat bleek? In het hart van de boom zat een natuurstenen paal! De iep was in de loop der jaren om de paal heen gegroeid. Blijkbaar stond de paal er al, maar waarom? Hoe kwam die paal daar?

Het blijft een raadsel voor de buurtbewoners.

Tijd om het mysterie van de 'kerkpaal' op te lossen! Wat is dit voor een paal en waarom staat het woord KERK er op? Parallelweg 69 staat vlak bij het afgebroken hotel Appelbergen, maar heeft hier ooit een kerk gestaan? Of was hier een kerkepad naar Noordlaren?

Wie heeft hier een verklaring voor? Alle suggesties voor het oplossen van dit raadsel zijn welkom via redactie@oldgo.nl.

Hotel Café Appelbergen, eindpunt van de tramlijn Groningen - De Punt. Heeft de paal een connectie met dit verdwenen gebouw?

Parallelweg 69, Glimmen. Met links op de voorgrond de 'kerkpaal'

400 jaar Semslinie

De oudste lijnrechte grens ter wereld

Boekbespreking door Roelof van Wijk

Uitgerekend op de dag dat vierhonderd jaar geleden Johannes Sems zijn rapport uitbracht, is een boek over zijn werk verschenen.

Johannes Sems (Franeker 1572 - Groningen 1635) was landmeter en kaartmaker die van de provincies Stad en Lande van Groningen en het Landschap Drenthe de opdracht kreeg om een scheidslijn te trekken tussen beide provincies. De verveners en turfgravers in beide provincies en daarmee de bestuurders, lagen namelijk met elkaar overhoop waar de grens tussen beide provincies lag. Turf winnen op andermans grond bracht ruzie mee. Sems trok de grenslijn met Jan de la Haij, een landmeter die door het landschap Drenthe was ingehuurd.

Over de perikelen die daarvoor waren geweest en er daarna over ontstonden is het boek helder en duidelijk. Uiteindelijk is het probleem opgelost door koning Willem I met een tweetal Koninklijke Besluiten in 1817.

De Semslinie begint op de grens van het Gorecht ergens bij Wolfsbergen aan het Zuidlaardermeer tussen Groningen en Drenthe. Volgens overlevering zou de Martinitoren van de stad een richtpunt zijn geweest, maar volgens latere metingen schiet de richting de toren op een 540 meter voorbij. Zeker is dat de toren van de kerk in Noordlaren van belang was om het beginpunt van de linie vast te stellen. Overigens ligt Wolfsbergen nu in de gemeente Hoogezand-Sappemeer, maar lag het vroeger in het Gorecht.

Een interessant boek, waarin niet alleen over een grens wordt geschreven, maar ook over de bewoners en de plaatsen die langs deze grens ontstonden. De langste rechte grens ter wereld, tussen Wolfsbergen en Ter Apel, ruim 40 Km lang.

Onderstaande bedrijven en vrienden van Old Go hebben deze uitgave van Harens Old Goud mede mogelijk gemaakt

Bedrijven

- Dunning Makelaardij, Rijksstraatweg 207, tel. 5346699. Uw betrouwbare partner voor wonen
- Auto de Groot Haren bv. Rijksstraatweg 115, tel 5349444. Voor APK en onderhoud van alle merken
- Kookstudio-Haren en Buywine biowijnen, Kerkstraat 26 en 28, tel. 5370455.
- Coöperatie Boomker+, Rijksstraatweg 205, tel. 5344013. Ook voor al uw historische boeken
- Dierenspecialzaak De Molen, tel. 5350215. Bij Discus Ekkelkamp vindt u alles voor uw huisdier
- Wijnhuis Enotria, Rijksstraatweg 222-1, tel. 5350974, info@wijnhuisenotria.nl. Voor Europese kwaliteitswijnen
- dekoffiewinkel.com, De Brinken 1. Specialzaak in koffie en thee en voor heerlijke bonbons!
- Astoria catering-partyservice, tel. 5345200, info@astoria.nl. Intermezzo, Sassenhein; als u iets te vieren heeft
- Hans Anders Opticien, De Brinken 14, tel. 4030896. Brillen, zonnebrillen, lenzen
- TIB totaal installateurs: al 33 jaar een begrip in Haren, tel 5349902. Vandaag gebeld? Vandaag hersteld!

Vrienden

- Fam. Brunt Haren

Wordt óók Vriend van Old Go!

Voor informatie: redactie@oldgo.nl

Dhr. H. Bazuin heeft een vraag over een foto. Het gaat om een team bouwvakkers van aannemer Venema uit Glimmen, vermoedelijk genomen tussen 1950-1960. Hurkende

links met pet is dhr. H. van Dam. Wie weet wie de andere mannen zijn en wat waren ze aan het bouwen? Reacties welkom via redactie@oldgo.nl.

Afscheid Dick Schaap, Werkgroep Oude Verhalen

Afgelopen november heeft Dick Schaap zijn rol als coördinator Werkgroep Oude Verhalen neergelegd en overgedragen aan Trijnie Brunt. Dick was vanaf de oprichting in juli 2011 lid van de werkgroep.

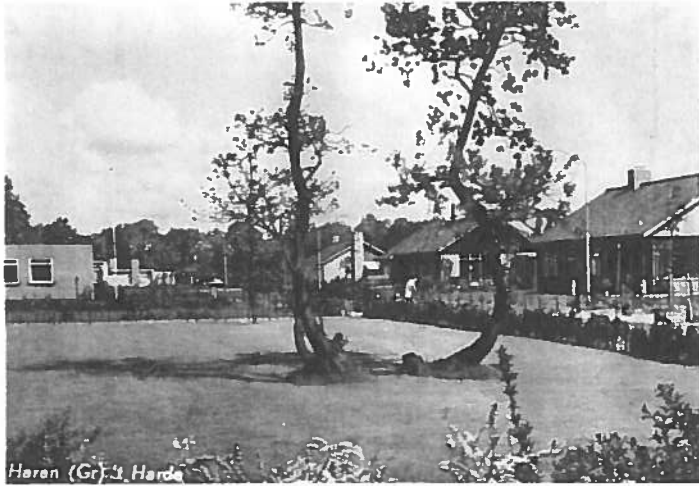
Als coördinator hield Dick zich o.a. bezig met het verzorgen van het archief van de groep, waaronder de foto's die boven water kwamen tijdens de interviews met oudere Harenaars.

Voor Old Go blijft Dick actief als webredacteur en beheerder van het algemene fotoarchief.

Dick, wij danken je voor het vele werk dat je hebt verricht in de Werkgroep!
Lineke, Ingrid en Trijnie

De Werkgroep Oude Verhalen tijdens Dicks laatste vergadering als coördinator. V.l.n.r. Lineke van Geest, Dick Schaap, Ingrid Smid en Trijnie Brunt

't Harde, Haren. Deze woningen werden begin jaren '60 gebouwd

Remmingaweg, Haren. Dit is het eerste stukje van de Remmingaweg (in eerste instantie Remmingalaan genoemd), kijkende richting de Molenkampsteeg. Deze woningen werden eind jaren '40 gebouwd.

Hoogveld, Haren. Vermoedelijk genomen rond 1960

Molenkampsteeg, Haren. De kruising met de Middelborsterweg. De huizen rechts werden in de jaren '30 gebouwd

Hubertushof, Haren. Dit wijkje wordt in de volksmond ook wel 'Jeruzalem' genoemd, vanwege de wit geglaazuurde baksteen die is gebruikt. Vermoedelijk genomen begin jaren '60

De Holten, Haren. Vermoedelijk genomen rond 1960

**AL 30 JAAR HET ADRES
VOOR PRINT EN DRUK**

GVA

DRUKKERIJ G. VAN ARK

KERKSTRAAT 32, HAREN - (050) 534 74 47

- *Onderhoud*
- *Reparatie*
- *Advies*
- *Verkoop*
- *Alle grote merken*
- *Gratis halen en brengen*
- *Al meer dan 75 jaar*

De Gazonmaaier Haren

Uw specialist in gazon-, zit- en robotmaaiers!
050-5345120 www.gazonmaaier.nl